

ÜRLERİ

garni bozulmasına kırık denir. Kırılmış olan kemiğin ucu deriyi delip dışarı çıkmışsa açık kırıktan söz edilir. Kırık olan kemik deri içinde kalıyorsa kapalı kırık söz konusudur. Kırık çok ağrılı bir durumdur. Kırık olan yerde şekil bozukluğu, morarma ve hareket kısıtlılığı meydana gelir. Öte yandan kırık kemik uçları hareket ederse çevre dokuları zedeleyebilir, bu arada kemiğin yanında seyreden damar ve sinirler de zarar görebilir. Hem ağrıyı azaltmak hem de çevre dokuların ve organların zarar görmesini önlemek bakımından kırık uçlarının hareketsiz hale getirilmesi gerekir. Bunun için kırılmış olan kemik tespit edilmelidir. Kırık kemikte belirgin şekil bozukluğu varsa, bu şekil bozukluğu düzeltilmeye çalışılmamalı, olduğu konumda hareketsiz hale getirilerek tespit edilmelidir.

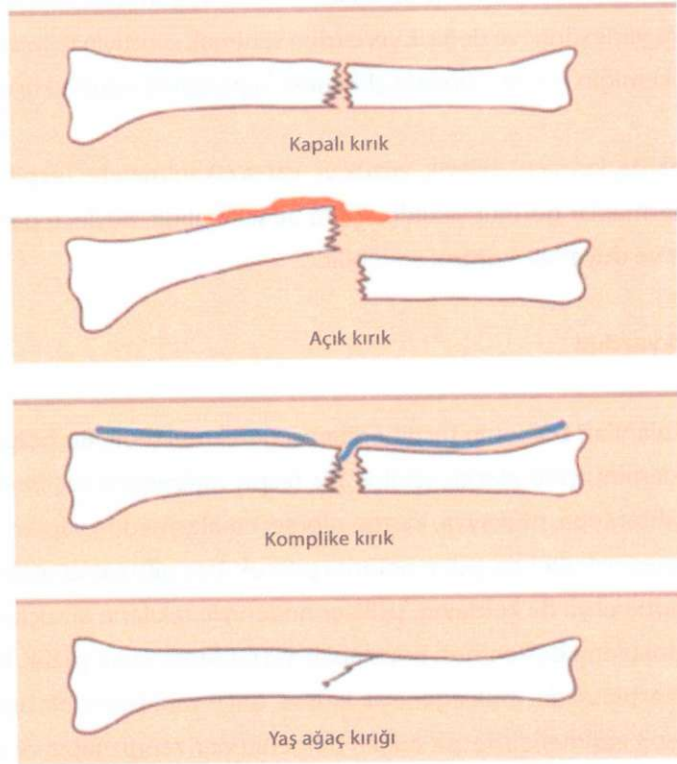
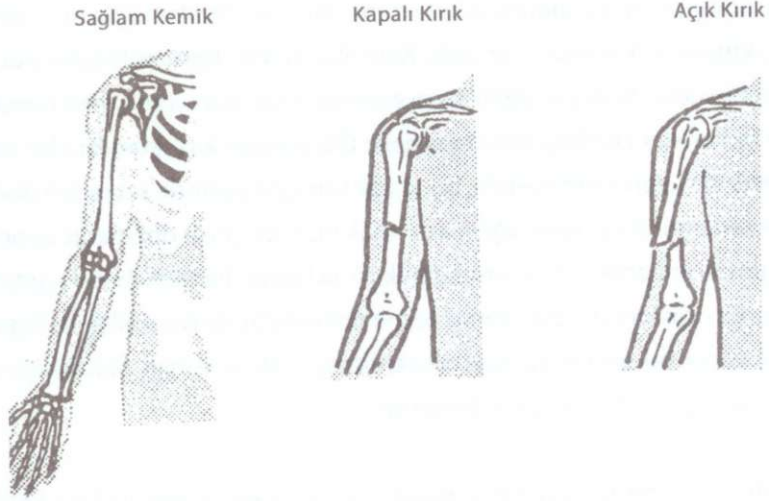
Kırık tespiti için tespit tahtası, sargı malzemesi ve tespit tahtası ile kırık kol-bacak arasına konmak üzere pamuk, bez vb. yumuşak maddeler gereklidir. Kırık kol yada bacağın çevresi pamuk, bez vs. ile sarıldıktan sonra uygun uzunluktaki tespit tahtaları iki tarafa yerleştirilir ve değişik yerlerden sarılmak suretiyle tespit edilir. Tespit tahtası, kırık kemiğin üst ve altındaki eklemleri kapsayacak uzunlukta olmalıdır.

Koldaki kırıklarda, kol saati, bilezik, yüzük vs. varsa çıkarılmalıdır. Tespit ve sargı yapılırken de parmaklar görülür şekilde açıkta bırakılmalıdır. Böylece parmaklardaki renk, hareket ve duyarlılık kontrol edilebilir.

Kırıklarda ilkyardım

Kırıktan kuşkulanan bölgenin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu bölgenin bir alt ve bir üst eklemine içine alacak şekilde bir tespit malzemesi seçilmelidir. Tespit malzemesi, tahta, sopa, mukavva, karton gibi sert malzemedan yapılmış olmalıdır. Tespit malzemesinin vücuda gelen bölümü pamuk, bez gibi malzemelerle desteklenmelidir. Darbe el ya da koldaysa, şişlikler nedeniyle takıların alt uçlarında kalan bölümlerde dokuların beslenmesi bozulabilir. Bu nedenle varsa yüzük, bilezik, saat gibi takılar çıkartılmalıdır. Kırık eğer açık kırıkta, önce yara temiz bir bezle kapatılmalı sonra tespit edilmelidir. Tespit edilen bölgenin deri rengi, nabız ve ısı kontrolü yapılmalıdır.

Şekil VII.1 : Sağlam Kemik, Kapalı Kırık, Açık Kırık

**kırık kemik iki tarafından desteklenerek tespit edilmelidir
tespitten sonra uç kısımda kan dolaşımı kontrol edilmelidir**

Kırık durumu ile karışabilecek bir durum burkulmadır. Bir eklemin etrafındaki bağ, eklem kapsülü ve diğer yumuşak dokuların normalin üzerinde zorlanmasıyla ortaya çıkan duruma burkulma (zorlanma) denir. Burkulma durumunda da şişlik, ağrı, morluk ve hareket kısıtlılığı olabilir.

Çıkık ise eklemi oluşturan kemiklerin zorlanma sonucu bir biri üzerinde yer değiştirmesi durumudur. Çıkık yerinde şişlik, şiddetli ağrı, şekil bozukluğu, morarma ve hareket kısıtlılığı gibi belirtiler olabilir.

Burkulma durumunda burkulan eklem hareket ettirilmemeli, üzerine basılmamalıdır. Eklemin üstüne havluya sarılmış buz torbası konulmalı ve yarım saat kadar bu uygulamaya devam edilmelidir. Burkulan yer kalp düzeyinin üzerine tutulmalı, altı yastıkla desteklenmelidir. Eklem ovuşturulmamalıdır. Elastik bandaj ile sıkı olmayan sargı yapılmalı, tespit edilen yerin uç kısmında nabız, deri rengi ve ısı kontrol edilmelidir.

Çıkıktan kuşkulandırdığı durumda çıkık eklem yerine oturtulmaya çalışılmamalıdır. Çıkığın yerine yerleştirilmesi uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektirir. Burkulmada olduğu gibi havluya sarılı buz torbası eklemin üzerine konulmalı, bulunduğu pozisyon hiç bozulmadan tespit edilmelidir. Tespit edilen yerin uç kısmında nabız, deri rengi ve ısı kontrol edilmelidir. Çıkan eklem mümkünse kalp düzeyinin üzerinde tutulmalı ve sağlık yardımı istenmelidir.

TESPİT UYGULAMALARI

TESPİT UYGULAMA BECERİSİ

GEÇİCİ TESPİT ATELLERİ UYGULAMA BECERİSİ

Genel Prensipler

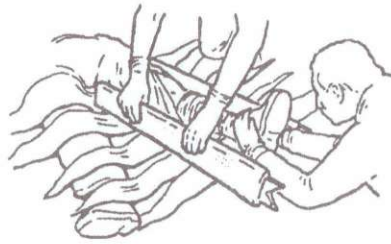
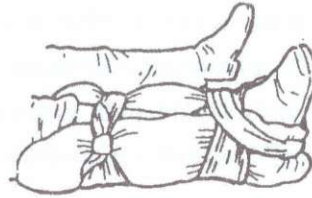
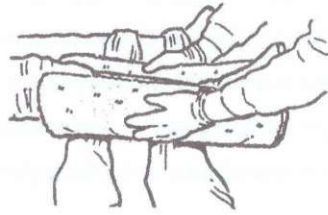
1. Sert, dayanıklı materyal seçmesi
2. Yumuşak materyal ile takviye etmesi, desteklemesi

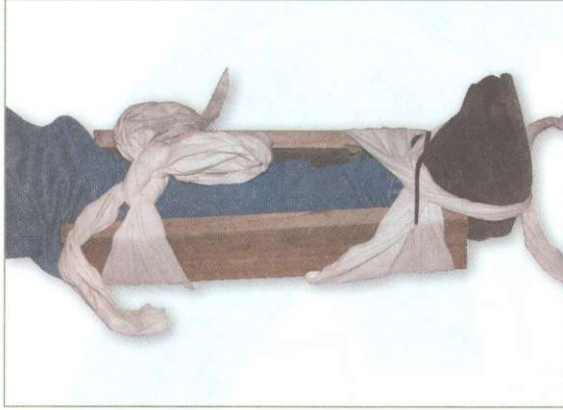
Kırık tespiti için uygun tespit tahtası yoksa ağaç dalı, baston, kürek sapı vs. de bu amaçla kullanılabilir. Hatta bacak tespiti için, sağlam olan bacak kırık bacağa destek yapılmak suretiyle de tespit yapılabilir.

Bacak tespiti

1. Diz ve ayak bileği eklemini içine alacak uzunlukta iki atel seçmesi
2. Bacağın iki tarafına uygun yerleştirilmesi
3. İki ateli iki veya üç geniş şerit kullanarak, diz seviyesinde geniş bir şerit, ayak bileğinde 8 şekli oluşturan bir şerit ile bağlaması

Şekil VII.II: Bacak Tespiti

Şekil VII.III: Bacak Tespiti

Uyluk tespiti

1. Kalça ve diz eklemi içine alacak şekilde, biri koltuk altına uzanacak uzunlukta iki atel seçmesi
2. Bacanın iki tarafına uygun yerleştirmesi
3. İki ateli gövde düzeyinde ve bacak hizasında iki veya üç geniş şerit kullanarak, diz seviyesinde geniş bir şerit, ayak bileğinde 8 şekli oluşturan bir şerit ile bağlaması

Şekil VII.IV: Uyluk Tespiti

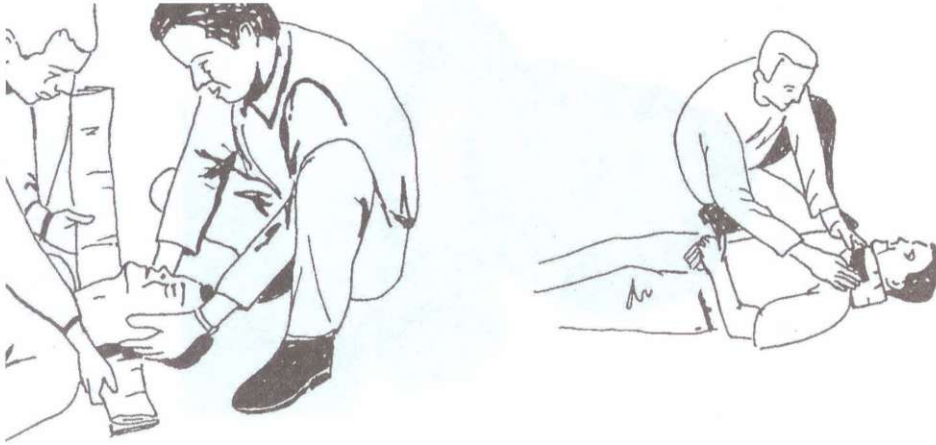

Boyun Tespiti (iki işi ile)

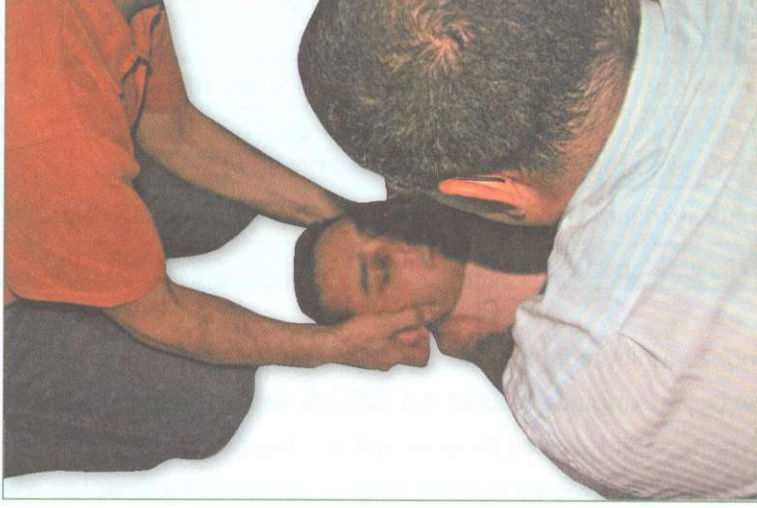
1. Yatar pozisyondaki hastada başı, baş-boyun-gövde ekseninde tutması
2. Boyundaki elbiseleri çıkarması
3. Başı geriye doğru eğik tutarken boyunluğu boynun arkasında yerleştirmesi
4. Boyunluđu ön kısmını boynun etrafından aşağı doğru çekmesi böylece çeneye gelecek kısma uygun şekilde pozisyon vermesi
5. Boyunluk ayarlanıp yerine sabitlendiğinde başı serbest bırakması
6. Boynu iki yandan sabitleştirmesi

Boyun kırığı, omurilik zedelenmesi olasılığı bulunduğu için en önemli kırık şeklidir. Bu yüzden boyun kırığında tespitin çok dikkatle yapılması gerekir. Bir kişi kazazedinin boynunu sabit tutarken ikinci ilkyardımcı, boynu tespit etmek için hazırlanmış olan boyunluğu yavaş hareketlerle boyuna yerleştirir. Bu amaç için hazırlanmış olan boyunluklar kullanılabileceği gibi gazete, karton, çarşaf vb. malzeme kullanılmak suretiyle de boyunluk hazırlanabilir.

Şekil VII.V: Boyun Tespiti

Şekil VII.VI: Boyun Tespiti

Omurga tespiti

1. Esnemeyecek kalınlıkta, 1.8 - 2 m arasında uzunlukta ve en az 70 cm genişliğinde sert materyal seçmesi (tahta, kapı veya merdiven)
2. Tahtanın altına şeritleri yerleştirmesi
3. Tahtayı katlanmış bir battaniye ile kaplaması
4. Boynun, belin ve dizlerin arkasını yumuşak materyalle desteklemesi
5. Başını desteklemek için, baş altına bir kumaş halkası yerleştirmesi
6. Başını bir bandajla tahtaya bağlaması
7. Vücudu yanlardan rulo haline getirilmiş battaniyelerle desteklemesi
8. Ayak bileği, bacak, uyluk ve kalça seviyesinde şeritlerle tahtaya bağlaması
9. Göğüs seviyesinde çapraz şeritlerle tahtaya bağlaması

Omurga tespiti için geniş ve büyük bir tahta veya kapı, merdiven vs. kullanılabilir. Tespit aracı battaniye vs. ile kaplandıktan sonra kazazedenin altına yerleştirilir ve değişik seviyelerden (baş, gövde, kalça, diz, ayak bileği vb.) bağlanmak suretiyle tespit edilir.

Şekil VII.VII: Omurga Tespiti

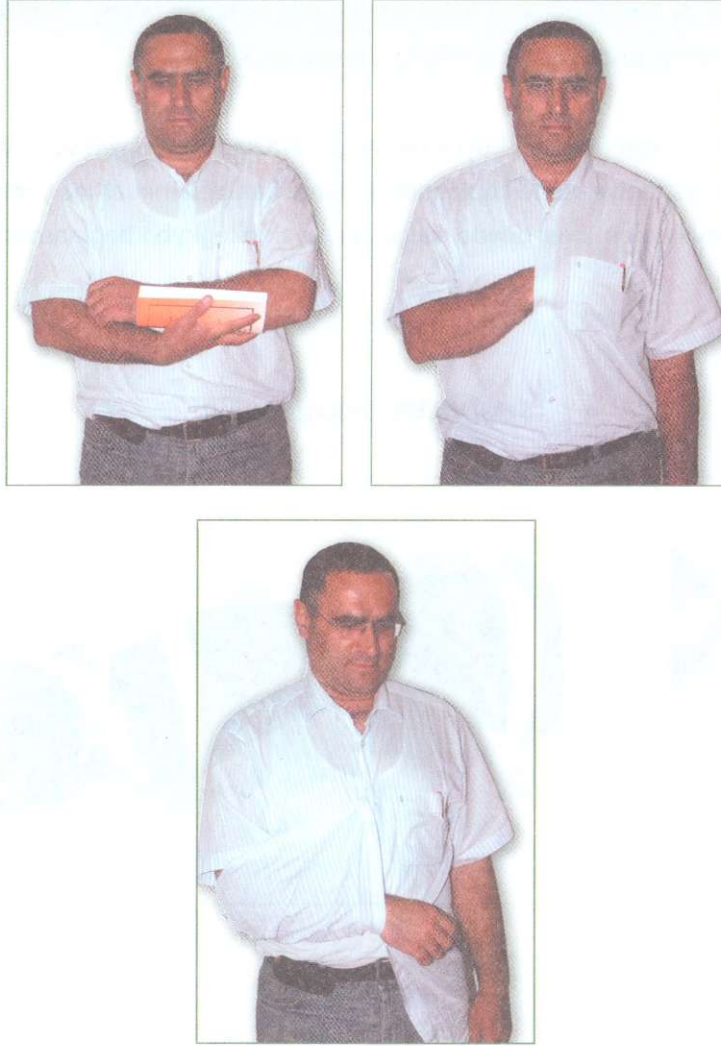

BASİT TESPİT UYGULAMALARI

Kol için basit tespit yöntemleri

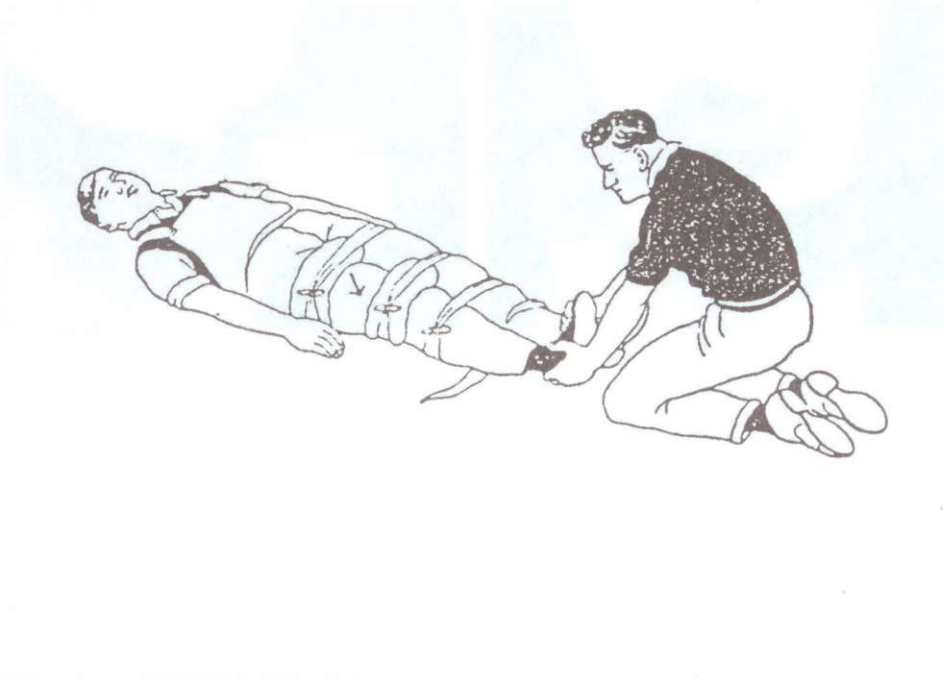
1. Ceketinin ucunu karşı yakasına iğnelemesi
2. Kravat ya da kemer ile boyna asması
3. Gazete, mukavva ile uygulaması
4. Süeterini ön kol üzerine çekip diğer kolla destek vermesi

Şekil VII.VIII: Kolda Basit Tespit Yöntemleri

Bacak için basit tespit yöntemleri

1. Sağlam bacağı tespit amacı ile kullanması
2. Silindir şeklinde katlanmış battaniye ile beşik tespiti uygulaması

Şekil VII.IX: Bacak İçin Basit Tespit Yöntemi**Şekil VII.X:** Bacak İçin Basit Tespit Yöntemi

TESPİT SARGISI YAPILMASI

Kırık olsun ya da olmasın, kol ve bacaklardaki yaralanmalarda hareketi azaltmak bakımından tespit yapılır. Tespit amacı ile yapılan sargılara da tespit sargısı denir. Tespit sargısı yapmak için sargı bezi kullanılabilir gibi üçgen bez de bu amaçla kullanılabilir.

Tespit sargısı yapılırken önce sargı bezi, sarılacak yer üzerinde iki kez döndürülür, sonra yerin özelliğine göre değişik şekillerde sargılar yapılır ve sonunda yine sargı bezi iki kez döndürülür suretiyle sargı işlemi tamamlanır.

TESPİT SARGISI UYGULAMA BECERİSİ

Genel ilkeler

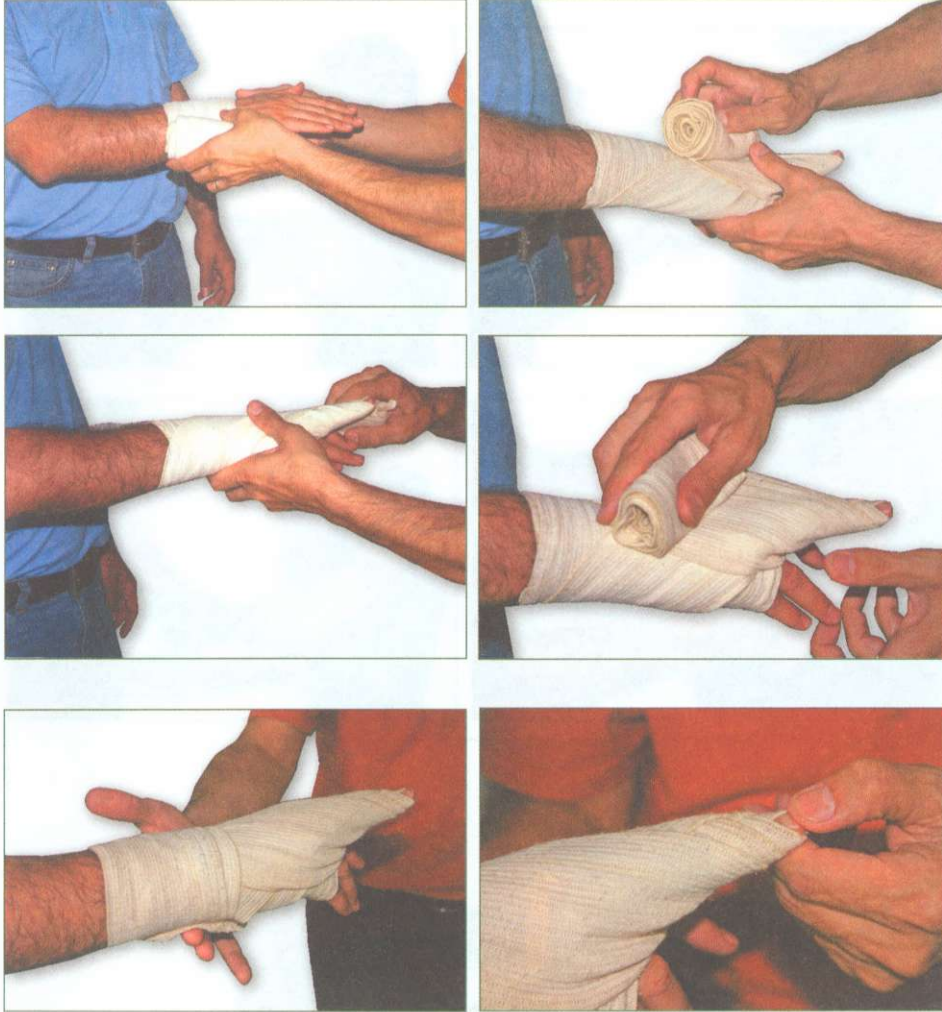
1. Bandajı bir elinde ve üstte tutarken serbest ucunu diğer elinde tutması
2. Bandajlamaya iki dairesel döngü ile başlaması
3. Bandajlamayı iki dairesel döngü ile bitirmesi
4. Bandajlama işleminden sonra serbest ucunu sabitleştirmesi
5. Kan dolaşımını kontrol etmesi

Şekil VII.XI: Tespit Sargısı Genel İlkeler

Parmakta Tespit Sargısı

1. Bileğin etrafında iki düz döngü oluşturması
2. Bandajı elin ve parmağın arkasından geçirmesi
3. Parmağın etrafında bir kez veya iki kez dolayıp düz bir döngü ile kaplaması
4. Parmak ve elin etrafında bir kaç "8" şekli oluşturması
5. Bileğin etrafında iki düz döngü ile bitirmesi

Şekil VII.XII: Parmakta Tespit Sargısı Uygulaması

Dirsekte Tespit Sargısı

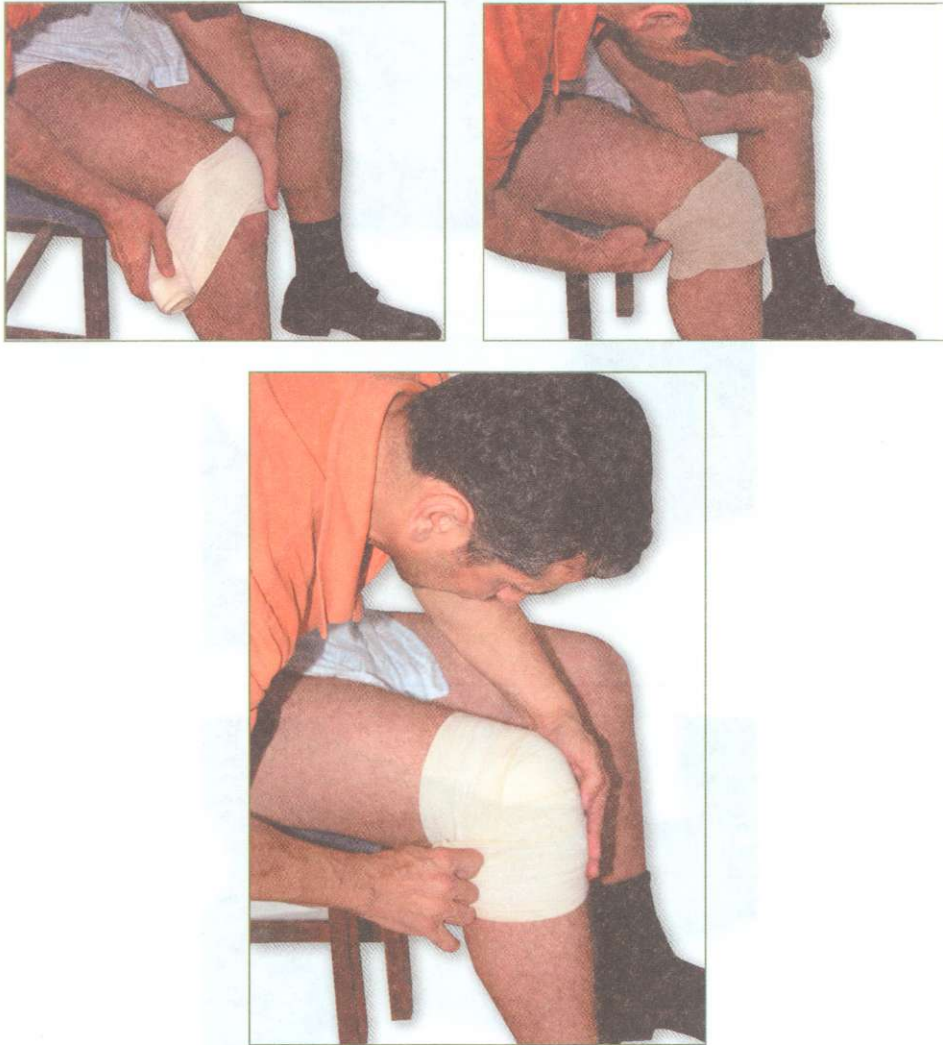
1. Dirseği vücuda doğru hafifçe bükmesi
2. Dirsek etrafından iki düz döngü ile başlaması
3. Dirsek kıvrımında çaprazlayan ve tedricen dışa doğru giden "8" şekilleri oluşturması
4. Bandajın üstünde iki düz döngü ile bitirmesi

Şekil VII.XIII: Dirsekte Tespit Sargısı Uygulaması

Dizde Tespit Sargısı

1. Dizi geriye doğru hafifçe bükmesi
2. Diz etrafından iki düz döngü ile başlaması
3. Diz kıvrımında çaprazlayan ve tedricen dışa doğru giden "8" şekilleri oluşturması
4. Bandajın üstünde iki düz döngü ile bitirmesi

Şekil VII.XIV: Dizde Tespit Sargısı Uygulaması

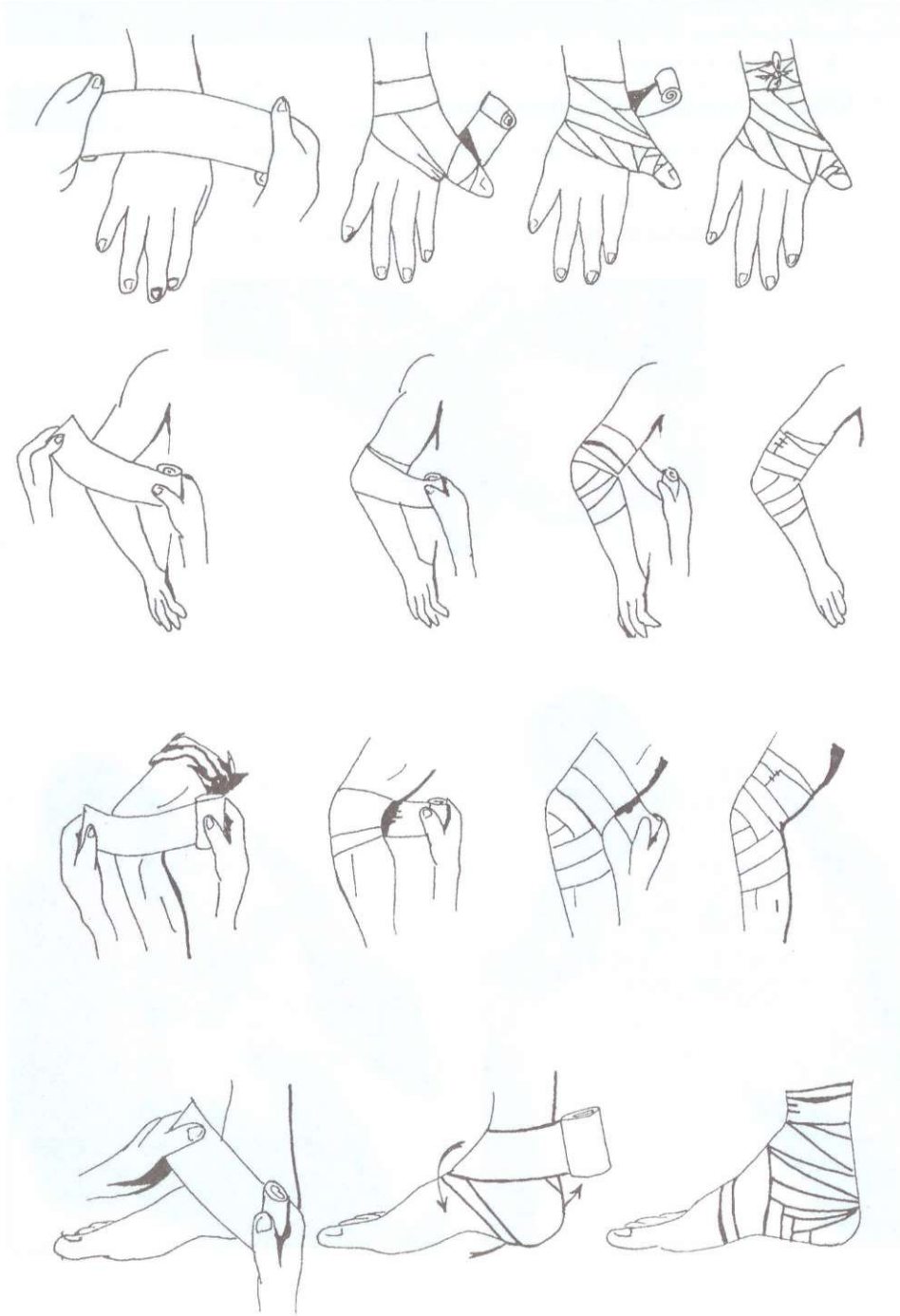
Ayakta Tespit Sargısı

1. Topuk ve ayağın boynu etrafında iki düz döngü ile başlaması
2. Ayak ve ayak bileği etrafında "8" şekilleri ile devam etmesi
3. Ayak bileği etrafında iki düz döngü ile bitirmesi

Şekil XV: Ayakta Tespit Sargısı Uygulaması

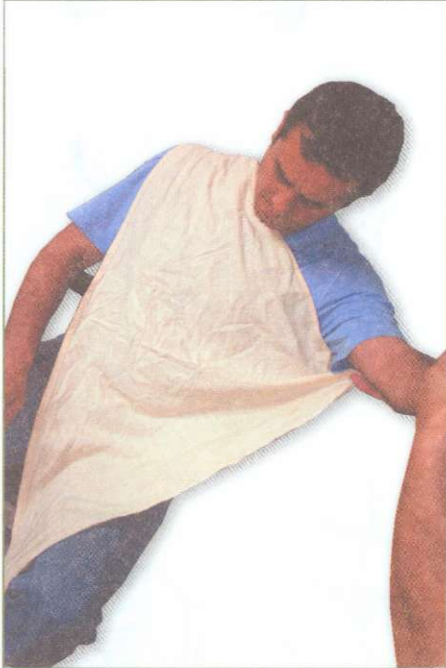
Şekil XVI: Tespit Sargısı Uygulamaları

ASKI UYGULAMALARI

Ön Kol (Düz askı)

1. Askının tepesini dirseğe yerleştirmesi
2. Uçları boyun etrafında düğümlenmesi
3. Tepeyi düğümlenmesi ve dirsek ile askı arasına yerleştirmesi

Şekil VII.XVII: Ön Kolda Düz Askı Uygulaması

Ön Kolda Düz Askı Uygulaması

Kol (Askı ve sargı)

1. Dirseği düz askı ile tespit etmesi
2. Sargının tabanını omzun üzerine getirmesi
3. İki ucu diğer koltuk altında birbirine bağlaması

Şekil VII.XVIII: Kolda Askı ve Sargı Uygulaması

Şekil VII.XIX: Ön Kolda Düz Askı, Kolda Askı ve Sargı Uygulaması

BÖLÜM VII:

**KIRIKTA İLK YARDIM
BECERİLERİ EĞİTİM REHBERLERİ
(EĞİTİCİ TARAFINDAN KULLANILACAK)**

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ								
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması								
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması								
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması								
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması								
Katılımcının Adı Soyadı:		Kurs Tarihi:		UYGULAMA				
TESPİT UYGULAMA BECERİSİ				1	2	3	4	5
GEÇİCİ TESPİT ATELLERİ UYGULAMA BECERİSİ Genel Prensipler								
1. Sert, dayanıklı materyal seçmesi								
2. Yumuşak materyal ile takviye etmesi, desteklemesi								
Bacak								
1. Diz ve ayak bileği eklemi içine alacak uzunlukta iki atel seçmesi								
2. Bacağın iki tarafına uygun yerleştirilmesi								
3. İki ateli iki veya üç geniş şerit kullanarak, diz seviyesinde geniş bir şerit, ayak bileğinde 8 şekli oluşturan bir şerit ile bağlaması								
Uyluk								
1. Kalça ve diz eklemi içine alacak şekilde, biri koltuk altına uzanacak uzunlukta iki atel seçmesi								
2. Bacağın iki tarafına uygun yerleştirilmesi								
3. İki ateli gövde düzeyinde ve bacak hizasında iki veya üç geniş şerit kullanarak, diz seviyesinde geniş bir şerit, ayak bileğinde 8 şekli oluşturan bir şerit ile bağlaması								
Boyun (iki kişi ile)								
1. Yatar pozisyondaki hastada başı, baş-boyun-gövde ekseninde tutması								
2. Boyundaki elbiseleri çıkarması								
3. Başı geriye doğru eğik tutarken boyunluğunu boynun arkasında yerleştirilmesi								
4. Boyunluğun ön kısmını boynun etrafından aşağı doğru çekmesi böylece çene gelecek kısma uygun şekilde pozisyon vermesi								
5. Boyunluk ayarlanıp yerine sabitlendiğinde başı serbest bırakması								
6. Boynu iki yandan sabitleştirilmesi								
Omurga								
1. Esnemeyecek kalınlıkta, 1.8 - 2 m arasında uzunlukta ve en az 70 cm genişliğinde sert materyal seçmesi (tahta, kapı veya merdiven)								
2. Tahtanın altına şeritleri yerleştirilmesi								
3. Tahtayı katlanmış bir battaniye ile kaplaması								
4. Boynun, belin ve dizlerin arkasını yumuşak materyalle desteklemesi								
5. Başı desteklemek için, baş altına bir kumaş halkası yerleştirilmesi								
6. Başı bir bandajla tahtaya bağlaması								
7. Vücudu yanlardan rulo haline getirilmiş battaniyelerle desteklemesi								
8. Ayak bileği, bacak, uyluk ve kalça seviyesinde şeritlerle tahtaya bağlaması								
9. Göğüs seviyesinde çapraz şeritlerle tahtaya bağlaması								

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ										
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması										
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmalarının olması										
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması										
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması										
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:							
					UYGULAMA					
ASKI VE BASİT YÖNTEMLERLE TESPİT UYGULAMA BECERİSİ					1	2	3	4	5	
Genel Prensipler										
1. Bilezik, yüzük gibi takıları çıkarması										
2. Parmakları görünür bırakması										
3. Düzenli olarak uçlarda renk, duyarlılık ve hareketi kontrol etmesi										
ASKILAR										
Ön Kol (Düz askı)										
1. Askının tepesini dirseğe yerleştirilmesi										
2. Uçları boyun etrafında düğümlemesi										
3. Tepeyi düğümlemesi ve dirsek ile askı arasına yerleştirilmesi										
Kol (Askı ve sargı)										
1. Dirseği düz askı ile tespit etmesi										
2. Sargının tabanını omzun üzerine getirmesi										
3. İki ucu diğer koltuk altında birbirine bağlaması										
BASİT TESPİT YÖNTEMLERİ										
Kol										
1. Ceketinin ucunu karşı yakasına iğnelemesi										
2. Kravat ya da kemer ile boyna asması										
3. Gazete, mukavva ile uygulaması										
4. Süeterini ön kol üzerine çekip diğer kolla destek vermesi										
Bacak										
1. Sağlam bacağı tespit amacı ile kullanması										
2. Silindirik şekilde katlanmış battaniye ile beşik tespiti uygulaması										

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya:

Hazır

Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ										
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması										
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması										
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması										
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması										
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:							
					UYGULAMA					
TESPİT SARGISI UYGULAMA BECERİSİ					1	2	3	4	5	
Genel ilkeler										
1. Bandajı bir elinde ve üstte tutarken serbest ucunu diğer elinde tutması										
2. Bandajlamaya iki dairesel döngü ile başlaması										
3. Bandajlamayı iki dairesel döngü ile bitirmesi										
4. Bandajlama işleminden sonra serbest ucunu sabitleştirmesi										
5. Kan dolaşımını kontrol etmesi										
Parmak										
1. Bileğin etrafında iki düz döngü oluşturması										
2. Bandajı elin ve parmağın arkasından geçirmesi										
3. Parmağın etrafında bir kez veya iki kez dolayıp düz bir döngü ile kaplaması										
4. Parmak ve elin etrafında bir kaç "8" şekli oluşturması										
5. Bileğin etrafında iki düz döngü ile bitirmesi										
Dirsek										
1. Dirseği vücuda doğru bükmesi										
2. Dirsek etrafından iki düz döngü ile başlaması										
3. Dirsek kıvrımında çaprazlayan ve tedricen dışa doğru giden "8" şekilleri oluşturması										
4. Bandajın üstünde iki düz döngü ile bitirmesi										
Diz										
1. Dizi geriye doğru bükmesi										
2. Diz etrafından iki düz döngü ile başlaması										
3. Diz kıvrımında çaprazlayan ve tedricen dışa doğru giden "8" şekilleri oluşturması										
4. Bandajın üstünde iki düz döngü ile bitirmesi										
Ayak										
1. Topuk ve ayağın boynu etrafında iki düz döngü ile başlaması										
2. Ayak ve ayak bileği etrafında "8" şekilleri ile devam etmesi										
3. Ayak bileği etrafında iki düz döngü ile bitirmesi										

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih: